

לקיין המזבח, שלב בית דין מתנה עליהם מתחילה, שיהיה אפשר למוכרם (תוס' שם ד"ה בירוצי).

לא היו מודים בפרות קצין למזבח אבל מודין היו בכלי שרת - כוונת המשנה 'לא היו מודים בפירות' - שהם דמי הסאה הרביעית לדעת רבי יוחנן - היא שרבי עקיבא ורבי חנניה סגן הכהנים לא הודו לרבי ישמעאל בכך שה'פירות' היו הולכים לקיין המזבח, אבל שניהם מודים שה'פירות' היו הולכים לקניית כלי שרת (קרבן העדה; תקלין חדתין). ומה שאמרה הגמ' ששניהם מודים בכלי שרת, זה רק לענין מותר הפירות, אבל לא לכל דבר, שהרי נחלקו במשנה לגבי מותר נסכים ומותר התרומה, שלרבי עקיבא מותר נסכים לכלי שרת ומותר התרומה לקיין המזבח, ולרבי חנניה סגן הכהנים מותר נסכים לקיין המזבח ומותר התרומה לכלי שרת (פני משה).

ואפילו בירוצי יבש - האם גם בירוצי יבש נתקדשו, או שמא כיון שלא נכנסו לתוך הכלי לא נתקדשו (קרבן העדה). ויש שפירש, שפשוט לגמ' שלא נתקדשו, וספק הגמ' הוא האם אף על פי שלא נתקדשו קרבים לקיין המזבח (תקלין חדתין).

כההיא דתנינן תמן הנסכים שקדשו בכלי וכו' - ומשמע שדוקא אם קידשו בכלי קרבים עם הזבח ונפסלים בלינה, אבל אם לא קידשו בכלי, אינם קדושים, ואם כן בירוצי יבש שלא נתקדשו בכלי, אינם קדושים (קרבן העדה). ויש שפירש להיפך, ש'נסכים' הם סולת יין ושמן, ועל כולם שנינו שנפסלים בלינה, ומוכח שגם סלתות שהם דבר יבש, דינם כיון ושמן שהם דברים לחים (ר"ש סיריליאן).

ובהגהות הגר"א גרס 'דתנינן תמן בירוצי לח קודש בירוצי יבש חולין וכו' כל בירוצי מדות הללו אם יש זבא אחר וקריבו עמו וכו' ואם לאו יקריבו לקיין המזבח', ומלשון 'כל בירוצי מדות הללו' משמע, שגם בירוצי יבש - אף שלא נתקדשו - הולכים לקיין המזבח (תקלין חדתין). ויש שפירש, שהוכחת הגמ' היא להיפך, ומהירשאל של הברייתא, שכיון ששנינו ש'בירוצי יבש חולין', אם כן אינם הולכים לקיין המזבח (תלמיד הרשב"ש).

משנה. מפרשיין ממנה שכן האומנין - מפרשיים ממותר הקטורת, כדי שיעור שכן האומנין (תקלין חדתין; רמב"ן ורשב"א שבועות י, ב, בפי ראשון). ויש שלא גרסו 'ממנה', ופירשו, שהיו מפרשיים מעות מתרומת הלשכה לשכר האומנין (רש"י ותוס' שבועות שם ד"ה מפרשיין; רמב"ן ורשב"א שם בשם יש אומרים).

ומחללין אותה על מעות האומנין ונותנין אותה לאומנין בשכרן - והטעם שאין נותנים אותה לאומנים בשכרם בלי לחללה תחילה, לדעת בן עזאי [במשנה להלן (יב, א)] שאין נותנים חפצים שהוקדשו לאומנים בשכרם לפי שאין הקדש מתחלל על המלאכה, אף את הקטורת אין נותנים לאומנים בשכרם, ואף לדעת רבי עקיבא [במשנה (שם)] שאפשר לתת חפצים שהוקדשו לאומנים בשכרם ולחללם על המלאכה, דוקא חפצים שהוקדשו על ידי יחיד אפשר לחללם על המלאכה, אבל בקטורת שהיא של ציבור, החמירו יותר (תוס' שבועות י, ב, בתי ראשון). ועוד יש לפרש, שכאן מדובר לגבי שכר האומנים שפיטמו את הקטורת של השנה החדשה, שצריך לשלמו ממעות התרומה של השנה החדשה, ולכן אי אפשר לתת להם את הקטורת של השנה שעברה אלא לאחר חילולה (שם, בתי שני).

רבי שמואל בר נחמן ואפילו שימה מעכב - אפילו דבר שכתוב בו לשון 'שימה', כגון הארון, הפרוכת, והמזבחות, מעכבים את הקרבנות (תקלין חדתין). ואף שבבית שני לא היה ארון, הקריבו אז קרבנות, שכיון שהארון היה גנוז, נחשב שיש ארון [ובפרט אם נאמר שמקום גניזת הארון היה בבית המקדש עצמו] (פרדס יוסף שמוות לח, כב).

כאן בעבודות שפנים כאן בעבודות שפחוץ - בעבודות הנעשות בפנים, כולם מעכבים, ובעבודות הנעשות בחוץ, אין מעכבים אלא כרכוב וקרן (תקלין חדתין). ונמצא, שמחלוקת רבי מאיר וחכמים האם השולחן המנוחה והמזבחות מעכבים או רק כרכוב וקרן, היא רק לענין עבודות הנעשות בחוץ, וטעמו של רבי מאיר הוא שכשם שבשבעת ימי המילואים קודם שהקריב בחוץ, כך לדורות הם מעכבים גם בעבודות הנעשות בחוץ, וחכמים סוברים שמשם רבינו העמידם למצוה בפני עצמה, ולא משום שהם מעכבים את העבודה, ולכן אין ללמוד משם (ר"ש סיריליאן).

אית לך למימר שמעון הצדיק שחץ היה, ומדוע בנה כבש חדש לפרה הראשונה שעשה, ולא השתמש בכבש שכבר היה, ועוד, מדוע בנה כבש חדש לפרה השניה שעשה, ולא השתמש בכבש שבנה הוא עצמו לפרה הראשונה [שבזה אין טעם אף מצד שחץ] (תלמיד הרשב"ש).

על שם מעלה היא בפרה סלסול היא בפרה - שהחמירו כמה חומרות בפרה, שכיון שהיו מטמאים את הכהן השורף את הפרה כדי שיטבול ביום עשייתה ותהיה נעשית בטבול יום, להוציא מליבם של צדוקים שהיו אומרים שאינה כשירה בטבול יום [כמבואר בגמ' (יומא ב, א)], החמירו בה חומרות אחרות כדי שלא יבואו לזלזל בה, ולכן החמירו גם שצריך לבנות כבש חדש לכל פרה ופרה (תלמיד הרשב"ש; מהר"א פולדא. וראה תקלין חדתין).

אלא אם רצה יהיה ההפסד שלו והשכר להקדש מותר - שהטעם שאמר רבי עקיבא שאין משתכרין בשל הקדש, הוא שמא יפסיד בסחורתו, ויבוא לידי הפסד להקדש, ולכן אם מקבל עליו שאם יבוא הדבר לידי הפסד ישלם מכספו, מותר, שאין חשש הפסד להקדש. אך לפי הטעם המבואר בבבלי (כתובות קו, ב) שאין משתכרין בשל הקדש משום ש'אין עניות במקום עשירות', אין חילוק בזה, וגם אם קיבל עליו את ההפסד, אסור (מהר"א פולדא. וראה ביאורו במשנה לעיל י, ב ד"ה אין).

ויש שפירש, שאין מחלוקת בין הירושלמי לבבלי, ולדעת רבי עקיבא אסור להשתכר בשל הקדש בכל אופן, והגמ' כאן עוסקת בדעת רבי ישמעאל שהתיר לעשות סחורה במעות שיירי הלשכה, ואומרת הגמ' שרבי ישמעאל התיר זאת רק אם קיבל עליו את ההפסד. ואף שיש בכך אבק ריבית האסור מדרבנן, שהרי ההפסד כולו שלו וחולק עם ההקדש ברווח, כדי שלא יהיה הפסד להקדש התירוהו חכמים (ע"פ קרבן העדה, ושיירי קרבן. וראה תלמיד הרשב"ש).

מותר נסכים לבירוצין - 'מותר נסכים' ששנינו, הכוונה 'לבירוצין', שמוכרי הנסכים להקדש היו מוכרים אותם במידות גדושות, וההקדש היה מוכר אותם ליחידים המביאים קרבנות במידות מחוקות, והמותר נקרא 'מותר נסכים' (תקלין חדתין). ואף לסוברים שהבירוצין נתקדשו קדושת הגוף [ראה בגמ' מנחות (פה, א, ו-א, א)], יכולים למוכרם ולקנות בדמיהם כלי שרת או עולות